

Ed.

79. Frumvarp til laga

[48. mál]

um breyting á læknaþingarlögum, nr. 16 9. apríl 1955.

Flm.: Alfreð Gíslason.

1. gr.

7. gr. laganna orðist svo:

Í heilbrigðisráði eiga sæti landlæknir, sem er forseti ráðsins og framkvæmdastjóri, og fjórir læknar aðrir, er ráðherra skipar til 5 ára í senn. Skal þess gætt eftir föngum, að jafnan eigi sæti í heilbrigðisráði kunnáttumaður í hverri þessara sérgreina: heilbrigðisfræði, lyflæknisfræði, handlæknisfræði og geðveikrafræði.

Heilbrigðisráð hefur yfirumsjón með allri heilbrigðisstarfsemi í landinu og er æðsti ráðunautur ríkisstjórnarinnar um allt, er varðar heilbrigðismál.

Heimilt er ráðherra að ákveða í reglugerð nánar um starfshætti heilbrigðisráðs, verkaskiptingu innan þess og sérfræðilega aðstoð því til handa. Ráðherra ákveður þóknun ráðsmanna, annarra en landlæknis.

Landlæknir skipuleggur skýrslugerðir héraðslækna (í Reykjavík borgarlæknis), annarra lækna og heilbrigðisstofnana, innheimtir fyrirskipaðar skýrslur frá þessum aðilum og annast útgáfu heilbrigðisskýrslna landsins.

2. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. júní 1959, og falla þá jafnframt úr gildi lagaákvæði, sem kunna að fara í bága við þessi lög.

Greinargerð.

Samkvæmt gildandi lögum er það verksemi landlæknis að vera ráðunautur ráðherra í öllu, sem viðvíkur heilbrigðismálum, og að hafa eftirlit með öllum læknum og heilbrigðisstarfsmönnum í landinu, en einkum héraðslæknum og öðrum opinberum heilbrigðisstarfsmönnum.

Þessu ákvæði um starfssvið landlæknis hefur verið haldið óbreyttu í lögum í áratugi, enda þótt heilbrigðismálin hafi vaxið og margfaldast og tekið miklum stakkaskiptum á ýmsan hátt. Það er nú jafnfráleitt að fela einum manni lögákvæðið hlutverk landlæknis sem það var sjálfsagt fyrr á tímum. Sérstaklega er það á einkis manns færi lengur að vera ráðgjafi stjórnarvalda í öllu, sem heilbrigðismál varðar.

Í læknisfræði hafa orðið stórstígar framfarir á síðustu áratugum, og má heita, að hún bæti við sig á ári hverju nýjum, mikilsverðum atriðum þekkingar og tækni.

Er það raunar fyrir löngu orðinn ógerningur einum manni að fá nema rétt nasa-sjón af öllum greinum læknisfræðinnar eða fylgjast með öllum nýjungum á sviði hennar.

Samfara bættum lífskjörum þjóðarinnar hafa kröfurnar um aukna heilbrigðisþjónustu aukizt jafnt og þétt. Ný sjúkrahús og hæli rísa af grunni, viðtæku kerfi sjúkratrygginga er komið á fót og fjölþætt heilsuverndarstarfsemi, sem vart þekktist fyrir fáum áratugum, er nú í örum vexti. Jafnvel meginverkefni á sviði heilbrigðismála eru að breytast og verða önnur en þau voru. Heilsuverndin skipar þegar veglegan sess við hlið sjúkrahjálparinnar. Farsóttir og aðrir sjúkdómar voru áður brýnasta vandamálið, en eru það ekki lengur. Nú blasa önnur vandamál við, svo sem hrörnunarsjúkdómar og geðbilanir, og skapa ný viðhorf.

Það er ekki forsvaranlegt lengur að fela landlækni einum að vera æðsti ráðunautur hins opinbera í öllum heilbrigðismálum. Enginn einn maður hefur þar næga yfirsýn. Jafnvel þótt landlæknir eigi þess kost að leita álits sérfróðra aðila í einstökum málum og geri það, verður það um of háð hans eigin skapgerð, að hve miklu leyti önnur sjónarmið en hans persónulega fá að njóta sín, og þannig verður það, á meðan hann einn er æðsti ráðgjafinn.

Í nálægum menningarlöndum er fyrirkomulag þessara mála allt annað en hér og ekki treyst á hæfni eins manns. Í Danmörku er sérstakri stofnun (Sundhedsstyrelsen) falið það hlutverk að hafa yfirumsjón með heilbrigðisstarfseminni og vera æðsti ráðgjafi stjórnarvalda í heilbrigðismálum. Kjarni þeirrar stofnunar er ráð sjö lækna. Er „landlæknirinn“ einn þeirra og jafnframt forstöðumaður stofnunarinnar, en ráðinu til aðstoðar er fjöldi fastra ráðunauta, sem eru sérfróðir hver á sínu sviði.

Þótt Ísland sé fámennnt í samanburði við nágrannalöndin og umfang heilbrigðismála hér að sama skapi minna en annars staðar, þá eru heilbrigðisleg verkefni og vandamál þó hin sömu, jafnmargháttuð og jafnviðtæk. Þörfin á glöggri yfirsýn er því engu minni hér en í öðrum menningarlöndum.

Í frv. er gert ráð fyrir, að heilbrigðisráð hafi eftirlit með allri heilbrigðisþjónustu í landinu og sé æðsti ráðunautur hins opinbera í heilbrigðismálum, að þetta ráð verði skipað fimm læknum, er hver hafi sína sérkunnáttu, og að landlæknir verði forseti og framkvæmdastjóri ráðsins. Með slíkri skipun þessara mála mundi embætti landlæknis ekki setja neitt ofan, nema síður væri, en heilbrigðisstjórn landsins fá aukna tryggingu fyrir því, að heildarsýn mála væri jafnan sem gleggst og hverju einstöku máli gerð þau skil, er bezt hæfði

Það er gert ráð fyrir því, að landlæknir verði eftir sem áður fastur embættismaður, skipaður af forseta, en að aðrir ráðsmenn verði tilnefndir af ráðherra til fimm ára í senn. Má ganga út frá, að hinir síðarnefndu ráðsmenn gegni öðrum störfum jafnhliða og að eðlilegt þyki, að tilhögun starfs þeirra sem ráðsmanna svo og launakjör verði ákveðin síðar í reglugerð, er ráðherra setur.